

Makine ile Tavuk Kesimi

Prof. Dr. Ahmed Ağırakça

Dünyanın pek çok ülkesindeki pek çok kesimhanede hayvanlar ın makine ile kesimi yaygın bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.Makine ile kesimin elle kesime karşı tercih edilmesinin arkasındaki fikir ve amaç kitle imalatı için ihtiyaç duyulan kesim işlemindeki hızlandırma isteğidir.

Tavukların makine ile kesimi için pek çok metod bilinmektedir. Bazı büyük işletmeler, bir tesis ile, tesisin bir tarafından canlı olarak girdikten sonra, kesim, tüylerin yolunması, yıkama, temizleme, parçalara ayırma ve paketlenme gibi kesim ve üretimin bütün evrelerini sağlamayı uygun görmektedirler. Böylece entegre devasa elektrikle çalışan bir tesis ortaya çıkmaktadır.

Normal olarak, tavuklar, tutamaklara ayakları bağlanmış olarak bir taşıma bandına asılı vaziyette kesim yerine taşınmaktadır. Bu tavuklar, son derece soğuk bir sudan geçirildikten sonra, döner bıçakla veya düz bıçakla kesim yapılacak noktaya ulaşır. Bu işlemden sonra tavuklar, yolma, temizleme, parçalama ve paketlenme evrelerine doğru hareket eder.

Bazı işletmelerde, binlerce tavuğun kesimini başlatacak düğmeye basmadan önce İslâmi usule uygun tekbirler getirilir. Aşağı yukarı böyle bir tesiste dakikada 140, saatte 8400 tavuk kesimi yapılmaktadır.

Makine ile kesimin şeriat tarafından anlayışla karşılanabilmesi isteniyorsa, önce, İslâmi olarak bir kesimin helâl olabilmesi için üç temel şartın gerektiğini hatırlamamız gerekir.

1. Boyunda bulunan 4 damarın keskin bir bıçakla, kesici ile veya bir kesme kenarına sahip bir gereçle kesilmesi gerekir.
2. İçinden veya yüksek sesle tesmiye (Bismillah, Allahuekber) yapılmalıdır.(kasıtsız unutulursa, söylenmiş gibi kabul edilir)
3. Kesen kimse Müslüman yada ehli kitap olmalıdır.

Burada şu da hatırlanmalıdır ki, bütün bu şartlar tek tek ve ayrı ayrı gereklidir. Bu şartların tamamını

yerine getirmede ihmal edilirse sonuçta kesilen hayvan haram durumuna girer.

(b) şartı, makineli kesimde çok büyük bir önem arz etmektedir.

Bazı ulema, tesmiyenin, hayvanın helal oluşunu belirten ön şart olmadığını, daha çok sadece sünnet olan bir husus olduğunu iddia ediyor. Bu anlayış çeşitli sebeplerden dolayı doğru değildir.

İlk olarak, Kur'an tesmiyenin farz oluşunu çok açık bir şekilde şöyle bildirmektedir.

"Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanlardan yemeyin. Çünkü onu yemek günahtır. Gerçekten şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için telkin ederler. Eğer onlara uyarmanız şüphesiz siz de Allah'a ortak koşanlardan olursunuz." En'am 121

Bu ayet, açık ve net olarak hiç tereddüt ve şüpheye düşürmeden, tesmiyenin gerekliliğini bildiriyor. Ayetin devamında günahkar olunacağı ifadesi, tesmiyenin gerekli olmayacağı şüphesine yer bırakmayacak şekilde açık ve nettir.

Benzer olarak;

"Kendileri için nelerin helâl kılındığını sana soruyorlar; deki ;

Bütün iyi ve temiz şeyler size helâl kılınmıştır. Allah'ın size öğrettiğinden öğretilip avcı hale getirdiğiniz hayvanların sizin için yakaladıklarından da yeyin ve üzerine Allah'ın adını anın. Alah'tan korkun. Allah'ın hesabı pek çabuktur." Maide 4

ve

"Üzerine Allah'ın adı anılıp kesilenden yememenize sebep ne? Allah çaresiz (kalıpta) yemek zorunda kaldığınız dışında, haram kıldığı şeyleri size açıklamıştır ... " En'am 119

" ... Bir takım hayvanlar vardır ki, O'na iftira ederek üzerlerine Allah'ın adını anmazlar. Yapmakta oldukları iftiraları yüzünden Allah onları cezalandıracaktır." En'am 138

Bu ayetlerde de Allah'ın adının anılması gereği en sert biçimde ifade edilmektedir. O kadar ki O'nun adının anılmamasını Allah, kendisine yapılmış bir iftira olarak bildirmektedir.

Daha pekçok ayetten söz edilebilir ki, bütün bu ayetlerde, 'geçerli bir kesimin mutlak şartı ve temel cüz'ünün, kesim esnasında Allah'ın adının anılması olduğu açık olarak bildirilmektedir.

İkinci olarak, Resulullah (s.a.v.) dan rivayet edilen pekçok hadiste de kesim esnasında Allah'ın adının anılmasının önemi vurgulanmaktadır.

Adiyy İbn-i Hatim (r.a.) den rivayete göre Resulullah (s.a.v.) 'e köpeğin avının hükmünü sordum. Resul-i Ekrem (s.a.v.) şöyle cevap verdi:

"Köpeğin senin için tuttuğu avı ye! Çünkü köpeğin avı yakalayıp tutması şer-i kesimdir. Eğer köpeğin avı yakalayıp öldürmüş ise kendi köpeğinin veya köpeklerinin yanında başka bir köpek de bulunsa ve bu cihetle yabancı köpeğin kendi köpeğin ile birlikte avı yakalayıp öldürmüş olmasından endişelenirsen bu halde bu avı yeme! Çünkü sen ava saliverirken çektiğin Besmele kendi köpeğine aittir, başka köpek için değildir." Sahih-i Buhari No:5486

Bu hadis-i şeriften çıkarılan önemli bir mana "Avcıl hayvan ava saliverilirken Besmele çekilmesinin şart olduğudur."

Cundul İbni Süfyan (r.a.) rivayet ettiği " Bir zaman Resulullah (s.a.v.) ile bazı hayvanları kurban olarak kesmeye niyet ettik. Bazılarımız Bayram namazından önce kurbanlarını kesti. Resulullah (s.a.v.) namazını tamamladığında onların namazdan önce kurbanlarını kestiğini görünce, O dedi ki "Kimler namazdan önce kesim yaptıysa kestiği hayvanın yerine bir başka hayvan kurban olarak kessin. Namazımıza kadar kesmemiş olanlar Allah'ın adını zikrederek kesimlerini yapsınlar." Sahih-i Buhari 5000

Rafi ibni Kadi (r.a.) rivayet etti ki "Kesilmiş hayvanda kesici alet kanını dışarı fişkırtmışsa ve Allah'ın adı anılmışsa onun etini yeyin." Sahih-i Buhari 5498

Daha pekçok sahih muteber hadisler rivayet edilmiştir ki; kesim esnasında Allah'ın adının anılmasının önemini ve gerekli olduğunu ifade etmektedirler.

Hanefi, Maliki, Hambeli ve Şafii ulemasının genel görüşü bu istikamette oluşmuştur. Hanefi alimlerinden İbn-i Abidin (rh.a.) bu konuda şöyle diyor:

"İster Müslim, ister ehli kitab olsun, bilerek kasten, kesim esnasında Allah (c.c.) ı anmamışsa bu kesilen hayvan helal olmaz. Çünkü Kuran'ın ayetleri yeterince açıktır ve bütün ulema arasında icma vardır." (Reddul Muhtar 5/298-299)

Maliki Alimlerinden İmam Dasuki (rh.a.) ın bu konudaki açıklaması şöyledir:

"Kuran ayetinin ifadesi "Allah(c.c.)' ın adının anılmadığı hayvanın etini yemeyin." şeklindedir ki,

burada gücü ve ehliyeti yeterli olduğu halde, bilerek Allah(c.c.) in adını anmadığı durum söz konusudur. Ancak unutarak, yada güçsüz olma halinde Allah(c.c.) in adını anmadan kesim yapılmışsa, bu halde kesilen hayvan Helâldir. Şeriatın hükmünden habersiz (cahil) bir kimse, kasten veya bilerek Allah (c.c.) in adını anmayan herhangi bir kimse gibi aynı tavır içinde kabul edilir." (Haşiyat-al Dasuki ala al-Şerhal Kabir 2/167-168)

Hanbeli mezhebinin görüşü ise;

İmam el Bahuti (rh.a.) tarafından şöyle ifade edilmiştir:

"Bir kesicinin, kasten veya cahilliğinden dolayı Allah'ın adını anmadığı hayvanın etini yemeyiniz." emrinden dolayı, o hayvan helal olmaz. Ancak, unutarak Allah'ın adını anmamışsa;

Şeddat ibni Said'den nakledilen

"Bir müslümanın kestiği hayvan, kasıt olmadan, unutarak Allah'ın adını anmamış olsa dahi helâldir." hadisinden dolayı helal olur." (Keşşaf al Kına ala Metn al İkna 5/181)

Şafii mezhebine gelince, bizzat İmam Şafii hazretlerine atfedilerek belirtilen görüşüne göre;

"Bilerek Allah'ın adı anılmadan kesilse dahi hayvanın eti helâldir. Zira Allah'ın adının anılması sadece bir sünnettir."

Ancak bugünün Şafii alimlerinden Şeyh Mufti Tagi Usmani, Arapça olarak yayınlanan bilimsel kitabı "Ahkam al Bhabaih" ta bu konuyu tartışarak diyor ki

"İmam Şafii'nin bu fetvası, olayın çok nadir olarak vuku bulmuş olması şartıyla sınırlıdır. Eğer gaflet ve dini emirleri hafife alma yüzünden Allah'ın adını anmama bir alışkanlık haline getirilmişse, o zaman Şafii ekolüne göre de bu hayvan helâl olmaz. İmam Şafii'nin Al Umm kitabına bakıldığında İmam Şafii'nin Allah'ın adının anılmadığı hayvanın helal olduğunu açıkça belirtmiyor, daha çok , Allah'ın adının unutulmuş anılmadığı durumda, helâl olacağını ifade ediyor."

"Bir mümin eğitilmiş av köpeğini veya kuşunu gönderdiği zaman, Ben, Allah'ın adını anmasını tercih ederim (tavsiye ederim). Eğer unutarak Allah'ın adını anmamışsa, avlanan hayvan helâl olur." (Kitabal-Umm 2/227)

Yine bu kitabında İmam Şafii ifade ediyor ki; "eğer bir kimse, hafife almak maksadı ile Allah'ın adını anmamışsa, o zaman kesilen hayvan helâl olmaz."

"Eğer Müslüman Allah'ın adını anmayı unutmuşsa, kesilen hayvan helâl olur. Ancak, Allah'ın adını hafife almak (istihfafen) maksadı ile anılmamışsa, o zaman kesilen hayvan helâl olmaz." (Al-Umm 2/131 Bab Zeba'ih ahlal- Kitab)

İmam Şafii hazretlerinin bu metni tam açıklığı ile izah etmektedir ki; Şafi ekolü, bilerek Allah'ın adının anılmadığı hayvanların tüketilmeleri konusunda genel bir ruhsat vermemektedir. İhmalden hafife almaktan ve bu davranışı alışkanlık haline getirmekten dolayı Allah'ın adının zikredilmediği durumlarda kesilen hayvanın Haram olacağı kabul edilmektedir.

Bütün bunların neticesinde, İmam Şafii'ye göre kasten Allah'ın adını anmadan kesilen hayvanın caiziyet hükmü, tesadüfen bir veya iki defa Allah'ı anmayı terk etmekle sınırlıdır. Bu durumda dahi, kesilmiş hayvanın etinden yemek mekruh olmaktadır. İmam Şafii ifade ediyor ki :

"Allah'ın adını anmasını tercih ederim." Böylece, Şafii fukahası açıkça belirtmiş oluyor ki, bir kimse Allah'ın adını kasten anmadan kesim yapmışsa. Kesilen hayvan mekruhtur ve keseni günahkar olmuştur.

Anlatılanlardan anlaşılacağı, kasten ve bilerek Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanlar Hanefi, Maliki ve Hambeli mezheplerine göre tereddütsüz olarak haram kabul edilmiştir. Allah'ın adını anmamak eğer lakaytlıktan, yada alışkanlık haline getirmekten kaynaklanıyorsa Şafii mezhebine göre de haramdır. Ancak bir vakit içinde birden fazla Allah'ın adını anmadan kesim yapılırsa, bu iş mekruhtur ve keseni günahkar yapar. Hayvanın etini yemek ise haram olmaz.

Bazıları Sahih-i Buharide nakledilen bir hadise dayanarak, kasıtlı da olsa Allah'ın adını zikretmeden kesilen hayvanın helâl olduğunu savunmaya gayret ediyor.

Hiz. Aişe (r.anh.) nın naklettiği hadis-i şerife göre. " Bir grup müslüman Resulullah(s.a.v.) e gelerek şöyle dediler. Bazı insanlar bize et getiriyor ve biz bunların kesiminde Allah adının anılıp anılmadığını bilmiyoruz." Resulullah(s.a.v.) "O etlerin üzerine Allah'ın adını anın ve ondan sonra onu yeyin." diye cevap verdi. Hiz. Aişe (r.a.) ekledi " Bu insanlar yakın zamanda İslâma girmiş kimselerdi." Sahih el Buhari 5507

Ancak, bu hadis iddialarını doğrulamaz çünkü burada bir müslümanın önüne çıkan etin sadece Allah'ın adı anılarak kesildiği farzedilerek, helâl kabul ediliyor. Diğer bir müslüman kimseye hüsn-ü zan ediliyor. Çünkü Hiz. Aişe (r.anh.) beyan ediyor ki bu şekilde düşünmenin sebebi, onlar yakın zamanda müslümanlığı kabul etmiş kimselerdi. Bu sebeple onların kestiği hayvanların etleri şüpheli olabilir. Ancak Resulullah(s.a.v.) emrediyor ki bir insan her ne kadar yenice islama girmiş olsa dahi geçerli ve helâl kesimin gereklerini yerine getirmiş bir müslüman olarak itibar edilmelidir. Eğer bir kimse Allah'ın adının anılmadığının farkında olursa, o zaman hayvan haram olur.

Sonuç olarak, hadis, gözü ile hayvanın kesimini görmemiş birisinin eti satanın sözüne itimat etmeyi

işaret etmektedir. Eğer ondan şüpheye sebep yoksa, o kimse eti satın alabilir ve onu yiyebilir. Eğer kesin olarak Allah adının anılmadığı biliniyorsa, hadis bu duruma cevap vermez. Bu iki durum arasındaki farklar açık ve nettir.

Bu açıklamalar ışığında, hayvanların kesimi esnasında Allah'ın adının anılmasının önemi iyice anlaşıldı. Biz tekrar makine ile kesim tartışmasına bir defa daha dönelim. Burada göz önünde tutulması gereken birkaç nokta söz konusudur. Birinci nokta, makinanın dönen bir el değirmeni veya bir öğütücü makine gibi bir eksen etrafında dönmesini devam ettiren bir bıçağı var. Bu bıçak çok keskindir ve çok hızlı hareket etmektedir. Ayaklarından asılmış tavuğun aşağı doğru olan boynunu anında damarları ile birlikte keser. Şeriat bakımından bu durumda herhangi bir yanlışlık gözüküyor.

Eğer döner bıçak çok keskin olursa, keserken, hayvanın gövdesi ile kafasını tamamen kopartmış olur ki, bu işlem şeriatta mekruh olarak kabul edilmekte, ancak kesilen hayvan helal kalır. Bu konu Hanefi fıkh kitaplarından el Hidaye'de açıklanmıştır.

“Eğer bir kimse bıçakla omuriliğe ulaşır veya kafayı tamamen keserse, bu işlem mekruh olur. Buna karşılık hayvandan yemekte mahzur yoktur.” (Marginani,el Hidaye 2/438)

Mamafih, bıçak önünden geçerken tavuğun herhangi bir sebepten dolayı hareket etmesi mümkündür. Bu durumda, kafa ve damarlar tam olarak kesilebilir veya kesilmeyebilir. Bu hususta şüpheye düşülürse, o tavuğun eti haram olur. Helâl olabilmesi için damarların herhangi bir şüpheye düşmeksizin kesin olarak kesildiğine emin olunması şarttır. Bu sebeple, bir kimse, bütün tavukların damarlarının doğru bir usulde kesilmiş olmasından emin olmak zorundadır. Eğer bundan emin olunamazsa, bu makinaları kullanmaya izin verilemez veya o kimse, uygun bir şekilde damarların kesimini garanti eden başka yolları kullanmalıdır.

İkinci olarak ki temel konudur, Allah'ın adının anılmasıdır. Bu konuda birkaç senaryo kurulabilir.

Farkında olduğunuz gibi, makine tavukları bir seferde kesmekten ziyade, biri diğerinin arkasından kesilmektedir. Böylece, bir Müslüman Allah'ın adını anarken makinanın şalterini indirdiği anda ilk kesilen tavuk helal olabilir ancak geride kalanlar haram olur. Bu konuda temel şart her bir hayvanın tek tek Allah'ın adının anılarak kesilmesidir. Eğer tavuklar eş zamanlı kesilebilirse, o zaman bir defa Allah'ın adının anılması yeterli olabilir.

Daha önce alıntılanan ayetle Allah (c.c.) “üzerine Allah'ın adının anılmadığı hayvanın etini yeme. O ancak bir fısktır.” Açıklaması gösterir ki her bir hayvanın üzerine ayrı ayrı Allah'ın adının anılması şarttır. Bir hayvanın helal olabilme şartı, o hayvanın, başka bir işle meşguliyete başlamadan önce Allah'ın adının anılmasını müteakip usulüne uygun bir şekilde kesilmesidir.

Eğer bir kimse, iki koyunu yatırırsa, Allah'ın adını andıktan sonra aynı anda kesim işlemini yapsa, bu iki koyun da helâl olur. Ancak arka arkaya keserse, ilk kesilen koyun helâl olur. Diğeri helâl olmaz. Kesimin tekrar etmesi, tesmiyenin de tekrarını gerektiren bir sebep oluşturur. (Raddul muhtar ala al Durrul muhtar 6/402)

Aynı durum, hanbeli ve maliki mezhep fikhında da geçerli olmaktadır. (İbn Kudama al-mugni 11/33,muvak al-Maliki,al-taj valiklik 3/219)

Bundan başka, fukaha, Allah'ın adının anılmasından sonra, aşırı erteleme olmaksızın hayvanın kesilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Eğer, hayvanı kesecek kimse, Allah'ın adını andıktan sonra, bazı şeyleri yeme ve içme ile meşgul olmuş, bilahare hayvan kesmeye girmişse, böyle bir durumda,bakılır bu meşguliyet epeyi uzun bir periyodu doldurmuşsa, hayvanın etinin tüketilmesi haram olur. Eğer bu periyod fazla uzun olmamışsa o zaman helâl olur. "Uzun oluş"un ne olduğu, bir izleyicinin dikkatle bakabildiği bir zamanın fazlası olarak ifade edilmiştir. (Dural Muhtar with Radd 6/302)

Hanbeli Fukuhasına göre ise

"Eğer bir kimse, kesmek için bir koyunu yere yatırmışsa ve Allah'ın adını anmışsa, bundan sonra elindeki bıçağı bırakıp, başka bir bıçağı eline almışsa, veya birinin selamına cevap vermişse veya biri ile konuşmuşsa vs.den sonra hayvanı kesmişse, hayvanın etini tüketmek helâl olur. Tesmiyenin belirli bir hayvan için söylenmiş olması ve tesmiye ile kesim işlemi arasında ayırmayacak kadar küçük bir zamanın söz konusu olması bu fetvanın ana sebebi olmuştur.

Sonuçta, fukuhan ın büyük bir ekseriyeti, şart koşmuştur ki, Allah'ın adının anılması, her bir hayvana tek tek olmalıdır ve tesmiye ile kesim arasında büyük bir zaman aralığı olmamalıdır.

Böylece, makine ile kesimde, çalıştırılma esnasında Allah'ın adının anılmasının bütün tavukları helâl duruma getirmedeği anlaşılmaktadır. Saatlerce, hatta gün boyu devam eden kesimde binlerce tavuk kesime girmekte ve başlangıçta yapılan tesmiye ile kesimler arasında uzun bir zaman dilimi geçmekte, bu sebeple de legal olarak helâl olma şartlarında olmamaktadır.

İkinci bir senaryo da, Müslüman bir kimse cihzdaki kesici kafanın yakınında durur ve tavuklar bıçağın

yanına geldiği zaman Allah'ın adını zikreder ve kesim yapılır. Bu senaryoda da islâmi olma bakımından pek çok problemler mevcuttur.

İlk olarak, hayvanı kesecek olan kimse tarafından Allah'ın adının anılması şarttır. Ancak söz konusu senaryoda, bıçağın yanında duran kimse tavukla ilgili hiçbirşey yapacak durumda olmuyor. O makinayı çalıştırmadığı gibi, ne bıçağı döndürüyor ne de tavuğu bıçağa doğru hareket ettiriyor. O sadece hayvanı kesenin yanında fonksiyonsuz tek başına duran biri gibidir. Kesim olayı ile hiçbir ilişki söz konusu değildir. Bu kişinin Allah'ın adını andığını farzetsek bile, kesimi yapan makine Allahtan başka bir ismi anmış bir başkası gibidir. Bu durumda kesme işlemini kime yükleyeceğiz?

İkinci olarak, makinada kesilen binlerce hayvan söz konusudur. Bu durumda, her bir hayvan için ayrı ayrı Allah'ın adının anılması da imkansız olur. Tavuğa tesmiyede bulunacak kimse, bir an dahi gözünü makinadan ayırmaması gerekir, bir tanesinde dahi Allah'ın adını anmada başarısız olsa, bu kesilen hayvan haram olacaktır. Her bir hayvana Allah'ın adını anmak için makul olan bütün ölçüleri almış olsa bile, bu aslında kesilecek tavuk miktarının büyüklüğü karşısında imkansızdır.

Bu açıklamanın ışığında, ne makinayı çalıştırırken Allah'ın adının anılması, ne de her bir tavuğun bıçağın yanına geldiğinde Allah'ın adının anılması halinde makinalı kesime helâl demek çok zordur.

Bazıları iddia ediyor ki "islami olarak elle ve makinalı kesim arasında hiçbir fark yoktur." Bu sebeple illa da elle kesim için ısrar etmeye gerek yoktur.

Ancak burada mesele elle kesim yada makine ile kesim de ğildir. Konu, geçerli bir kesim için itibar edilecek şartlarda şeriatın tatmin edilmesidir. Elle ve makine ile kesime bakmaksızın, eğer şartlar tatmin edici oluyorsa, hayvan tüketim için helâl olacaktır. Ancak bu şartlar tatmin etmezse, kesilen hayvanı haram kılmış olacaktır. Eğer bu şartlar tatmin edici değilse, elle kesim dahi olsa hayvan haram olacaktır. Bu durumda birinin ötekine üstünlüğü söz konusu değildir.

Beynelminel tanınmış fakih, hukukçu MuftiŞeyh Muhammed Tağı Usmani, bu problem üzerinde, Arapça yazmış olduğu Ahkam-al Zaba'ih ve ingilizce olarak yazdığı Contemporary Fatawa adlı kitaplarında verdiği fetva şöyledir:

“ Bu problemin yegane çözümü, bir kişi yerine üç kişinin istihdam edildiği ve tavukların boğazının elle kesildiği çözümdür. Bunlar aslı olarak önlerine gelen tavukları alternatifli olarak kesebilirler. Makinanın hızını ne düşürmeye gerek vardır, ne de ihtiyaç olan üretim miktarını azaltmaya gerek vardır. Bu üç kişiden her biri,

Allah'ın adını anarak tavukların boğazını sırayla kesecektir.

Bu usul, pek çok ülkede uygulanmakta ve bu memleketlerde kitle imalat ına asla zarar vermedi, aleyhtte bir etki meydana getirmedi. Bantta asılı olarak gelen tavukların kesim yerinde küpeşte kenarında duran üç kişi bu kesimi şeriata uygun olarak gerçekleştireceklerdir. Küpeşte şeklinde yapılacak platform yerine basamaklarla da aynı metod uygulanabilir. Sadece burada fazladan 2 veya 3 adet eleman istihdam edilecektir. Bu da büyük firmalar için asla bir problem oluşturmayacaktır. Eğer bu çözüm başarılırsa, elle mi makinalı mı tartışmasında ısrar etmeye gerek kalmaz.

Teklif ettiğim yolda, makinalı üretim usulünün tamamı aynen kalmakta sadece makinanın hızını düşürmeden boğazın kesilmesi işi elle yapılmaktadır. Tavuğun iç organlarının çıkarılması ve parçalanması işi de zaten başka bir yolu olmadığı için halen elle yapılmaktadır. Aynı usulün tavuğun boğazının kesilmesinde de uygulanmasından başka birşey teklif edilmemektedir."

Sonuçta, burada ne makinalı kesimin gereksizliği, ne de ona çok büyük ihtiyaç olduğu iddiaları söz konusu değildir. Maksudumuz pek çok müslümanın sorguladığı, fabrikasyon kesim yapan büyük firmaların da bu konuya yeterince ilgi göstermemeleri sebebi ile çözüm aramak ve uygulanabilir bir çözüm bulmaktır. Bu ve yukarıda tasarlanmış diğer bütün delillerde verilmek istenen, gerekli şartların sağlanmadığı yerde tavukların makinalı kesiminin geçerli olmayacağı ancak tatmin ettiği taktirde, hayvanın tüketim için helâl olabileceği keyfiyetidir.

Son olarak, makine ile kesim olayı modern teknolojiye hızlı bir gelişimin meydana getirdiği bir olgu olarak hatırlanmalıdır. Bu sebeple, islami hukukun klasik kökenlerine inildiğinde açık içtihatlar bulmanın imkansızlığı aşikardır. Bununla ilgili bir hüküm Kuran'dan, sünnetten ve islami hukukun eski çalışmalarından elde edilen ana hatlar ve genel prensiplerden çıkartılabilecektir. Bundan dolayı bu konuda farklı görüşler olabilir. Biz diğer görüşlere de saygılı olmalıyız.

Bu araştırmanın sonunda en temel ölçüler neler olmalıdır? Sorusunu cevaplayalım.

Bir Müslüman için bu konunun çok önemli olduğu hatırlanmalıdır. Diğer ibadetlerinin üzerinde bir tavır olduğundan, bir inanan için en önemli hususlardan birisi helal gıda tüketmesidir.

Allah(c.c.) buyuruyor:

“Ey insanlar! Yeryüzündeki helal ve temiz olanlardan yeyin. Şeytanın ayak izlerini takip etmeyin.

Gerçek, o sizin apaçık bir düşmanınızdır." Bakara 168 Ebu Hureyre (r.a.) nakletti ki Resulullah(s.a.v.) şöyle buyurdu:

"Şüphesiz yok ki Allah-u Teala Hazretleri pakdır,ancak pak olanları kabul eder.Cenab-ı Hak, Peygamberlerine neyi emretti ise,müminlere de onu emretmiştir. Hak Teala, Peygamberlere: ' Ey Peygamberler,pak ve helal taamlardan yeyiniz.İyi ve hayırlı işler yapınız.' Mümilere de: Ey müminler,verdiğimiz pak ve helal taamlardan yiyiniz.' buyurmuştur."

Sonra Resul-u Ekrem(sav) bununla ilgili olarak:

"Allah yolunda sefer yapmış,üstü başı tozlanmış bir adam,ellerini göklere uzatarak:' Ya Rab,ya Rab!' diye yalvarıyor.Halbuki onun yediği haram,içtiği haram,giydiği haram,gıdası haramdır.Böylesinin duası nasıl makbul olur?."buyurmuştur.

Binanaleyh, yediğimiz gıdalar, bizim üzerimizde doğrudan bir tesire sahiptir. Bir Müslüman tarafından düşünülen ihtiyaçlar birinci derecede bir şeydir. Haram gıdalarla beslenen bir kimsenin duası da kabul olunmuyor. Bu sebeple, bir Müslüman, şüpheli olan şeylerden de kaçınmalıdır.

Şu da hatırlanmalıdır ki, haram olduğu kanıtlanmadıkça eşyanın aslı temizdir. Ancak ette durum farklıdır, helal olduğu kanıtlanıncaya kadar o et haram kabul edilir.

Bunun delili, Adi bin Harim (r.a.) dan rivayet edilen bir hadiste Resulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur.

"Köpeğin senin için tuttuğu avı ye! Çünkü köpeğin avı yakalayıp tutması şer'i kesimdir.Eğer köpeğin avı yakalayıp öldürmüş ise kendi köpeğinin veya köpeklerinin yanında başka bir köpek de bulursan ve bu cihetle yabancı köpeğin kendi köpeğin ile birlikte avı yakalayıp öldürmüş olmasından endişelenirsen,bu halde avı yeme! Çünkü sen ava salıverirken çektiğin Besmele kendi köpeğine aittir,başka köpek için değil."(Sahih-i Buhari.5486)

Bu hadis açıkça gösteriyor ki,bir hayvanın helal oluşunda şüphesiz varsa,onu yemek haram olur.Buradan anlaşılıyor ki, et helal olduğu kanıtlanıncaya kadar haram olarak kabul edilir.Eğer aslı helal olsa idi,Resulullah(sav),Adi ibn Hatim(ra)'a onu yemekten sakınmayı emretmezdi.

Böyle bir ifade,kadın erkek bütün müslüman bireyleri ,et tüketiminde güvenilirlik araştırması

yapmaktan sorumlu tutmaktadır.

Ayrıca,bir kimse,iktidarı dahilinde araştırma yapması mümkün iken yapmadan haram eti yemişse,bilmeden bir günahı işlemiş olur.Ancak,işlediği haramın tesiri kalacaktır. Bu tesir,önceden ifade edildiği gibi,o kimsenin ibadetine,duasına ve genelde tüm hayatına zarar vermeye devam edecektir.

Allah(cc) bizi doğru yolda yürütsün,haramlardan ve şüpheli gıdalardan ve her türlü işten uzakta muhafaza buyursun.Amin

Allah eniyisini bilir.